ROCZNIKI FILOZOFICZNE
Tom XXXV, z. 1 – 1987

ANTONI B. STĘPIEŃ

CHARAKTERYSTYKA DOROBKU NAUKOWEGO I DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ KSIĘDZA PROFESORA STANISŁAWA KAMIŃSKIEGO*

1. Ks. Stanisław Kamiński, kierownik Katedry Metodologii Nauk, profesor zwyczajny, aktualny dziekan Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej KUL, ur. 24 X 1919 w Radzyniu Podlaskim, po ukończeniu w roku 1946 studiów filozoficzno-teologicznych w Wyższym Seminarium Duchownym w Siedlcach, przyjął święcenia kapłańskie. Następnie studiował na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, na którym uzyskał doktorat filozofii w roku 1949 (recenzentami rozprawy doktorskiej pt. *Fregego system aksjomatyczny logiki zdań w świetle współczesnej metodologii nauk dedukcyjnych* byli: J. Słupecki, N. Łubnicki, A. Korcik). W latach następnych pozostawał w kontaktach naukowych m. in. z A. Mostowskim i K. Ajdukiewiczem. Początkowo zainteresowany głównie historią logiki, pod wpływem tego ostatniego zajął się ogólną metodologią nauk, a następnie pod wpływem S. Swieżawskiego i M. A. Krąpca szczególnie metodologią filozofii klasycznej.

Od roku 1947 S. Kamiński prowadził zajęcia dydaktyczne z logiki na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych KUL, a od roku 1949 podjął zajęcia z logiki, metodologii nauk i teorii poznania na Wydziale Filozoficznym oraz na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL. W roku 1957 objął kierownictwo – jako zastępca profesora – Katedry Metodologii Nauk. W roku 1958 Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla pracowników nauki przyznała mu (na podstawie dotychczasowego dorobku naukowego, ze szczególnym uwzględnieniem rozprawy *O początkach indukcji matematycznej* – recenzenci: K. Ajdukiewicz, T. Czeżowski, A. Grzegorczyk) stopień naukowy docenta. W roku 1965 S. Kamiński otrzymał tytuł profesora

* Jest to tekst sporządzony dla KNF PAN, który na posiedzeniu 21 III 1986 r. (w dniu śmierci S. Kamińskiego) miał rozpatrzyć kandydaturę Kamińskiego na członka PAN.

nadzwyczajnego, a w roku 1970 tytuł profesora zwyczajnego (recenzenci: T. Czeżowski, I. Dąmbska, J. Iwanicki). W latach 1970-1975 oraz od roku 1977 pełni funkcję dziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej KUL. Członek czynny Towarzystwa Naukowego KUL (od roku 1957), w latach 1957-1963 pełnił w nim funkcję sekretarza generalnego, a obecnie jest członkiem Zarządu tego Towarzystwa. Z ramienia TN KUL jest członkiem Redakcji Encyklopedii Katolickiej, w latach 1982-1985 był jej redaktorem naczelnym. Należy do komitetu redakcyjnego "Roczników Filozoficznych" (zeszyt 2). Jest też członkiem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (od roku 1984). Współpracuje z grupą historii logiki IFiS PAN od chwili jej powstania. Jest członkiem Komitetu Nauk Filozoficznych PAN, a w latach 1981-1984 należał do Prezydium tego Komitetu.

2. Publikacje S. Kamińskiego liczą ponad 170 pozycji (także w językach obcych), w tym 3 książkowe oraz kilkadziesiąt, niekiedy obszernych, doniosłych rozpraw. Główne kierunki zainteresowań naukowych S. Kamińskiego – w zakresie szeroko rozumianej logiki oraz filozofii – to a) historia logiki, b) logika formalna, c) ogólna metodologia nauk, filozofia nauki, d) metodologia filozofii klasycznej.

W zakresie historii logiki S. Kamiński zajmował się m. in. semiotyką średniowieczną, dziejami teorii definicji (dając monograficzne opracowania koncepcji takich autorów, jak Hobbes, Locke, Condillac, Gergonne), metody indukcyjnej (zwłaszcza początkami indukcji matematycznej) oraz metody dedukcyjnej (Pascal, Leibniz, Frege). Jego rozwiązania na temat rozwoju koncepcji nauki i dziejów podziału nauk rzucone są na szerokie tło filozoficzne.

W zakresie logiki formalnej przejawił pomysłowość w unowocześnieniu lub uogólnieniu tradycyjnej sylogistyki (m. in. dwa artykuły w "Studia Logica"). Omówił kompetentnie rolę w logice tzw. pierwszych zasad.

W zakresie metodologii nauk – zarówno ogólnej, jak i szczegółowej – podkreślić należy rozległość zainteresowań, gruntowność erudycji, obiektywność spojrzenia, niezwykłą umiejętność w referowaniu, zestawianiu, porządkowaniu, wielostronnym wyważaniu analizowanych problemów czy stanowisk. Pod tym względem szczególną wartością odznacza się książka *Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk*, która w kolejnych swych wydaniach przybiera coraz to bogatszą, zaktualizowaną postać. W swych badaniach S. Kamiński poruszał zwłaszcza problematykę teorii rozumowań, teorii błędów, problematykę unifikacji i współpracy różnych dyscyplin naukowych, a przede wszystkim podejmował szczególnie cenne próby metodologicznej charakterystyki rozmaitych typów wiedzy ludzkiej. Rozważał np. i zestawiał poznanie naukowe i filozoficzne, teoretyczne i praktyczne, różne ujęcia metanauk. Szczegółowo badał m. in. rolę czynników apriorycznych i empirycznych w naukach.

Nawiązując do tradycji tzw. Koła Krakowskiego, S. Kamiński przeprowadzał systematycznie i wielostronnie analizy metodologiczne różnych działów filozofii.

Jego książka (część I jest pióra M. A. Krąpca) *Z teorii i metodologii metafizyki* (1962) stanowi dzieło pionierskie nie tylko w skali krajowej i jest istotnym etapem rozwoju badań metafilozoficznych w Polsce. M. in. S. Kamiński przeanalizował i przedyskutował możliwość aksjomatyzacji metafizyki ogólnej, charakter zabiegów definicyjnych i aparatury pojęciowej metafizyki, relacje między metafizyką a innymi działami filozofii, charakter metodologiczny antropologii filozoficznej, etyki, filozofii religii i filozofii dziejów. W tych dziedzinach dokonał wielu nowych i cennych eksplikacji, uporządkowań, ustaleń. Cenne i oryginalne są jego studia z zakresu metodologii teologii katolickiej.

3. S. Kamiński jest doskonałym ucieleśnieniem pewnego wzorca metodologa nauk, jaki wypracowała niegdyś szkoła lwowsko-warszawska i jaki coraz trudniej znajduje kontynuatorów po K. Ajdukiewiczu, T. Czeżowskim, I. Dąmbskiej. Łączy szeroką, głęboką erudycję w zakresie szeroko rozumianej logiki, tradycyjnej i współczesnej filozofii z umiejętnością treściwego, obiektywnego przedstawiania, syntetyzowania omawianych spraw i poglądów. Jeśli nawet w jakiejś poruszanej kwestii nie odkryje czegoś nowego, nie przypomni cennej zapomnianej myśli, nie zaproponuje nowego ujęcia, to wszechstronnie, jasno i spokojnie zaprezentuje, uporządkuje, wyjaśni dany temat na szerokim tle historycznym i filozoficznym. Opowiada się za pluralizmem racjonalnej wiedzy ludzkiej oraz ujawnia i podkreśla filozoficzne uwarunkowania zarówno uprawiania nauk, jak i uprawiania teorii nauki. W zakończeniu swej opinii o dorobku naukowym S. Kamińskiego (w związku z wnioskiem o jego uzwyczajnienie) prof. T. Czeżowski tak napisał: "Prof. Kamiński rozporządza rozległą i gruntowną wiedzą historyczną i systematyczną w zakresie nauk filozoficznych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień logicznych w szerokim tego słowa znaczeniu, obejmującym zarówno logikę formalną, jak i metodologię nauk. Jest w tym zakresie jednym z najwybitniejszych polskich pracowników filozoficznych, przewyższających wielu innych zakresem wiedzy i szerokością zainteresowań. Jego poważny dorobek nieustannie wzrasta, dając świadectwo zdolnościom twórczym i pracowitości autora". Akceptując w całej rozciągłości ocenę wybitnego uczonego, dodam, iż Ks. S. Kamiński nie tylko swymi publikacjami znakomicie wzbogacił wiedzę i samoświadomość metodologiczną ich czytelników, ale wiele sił poświęcił owocującej wszechstronnie dydaktyce (prowadzi od wielu lat wykład z dydaktyki filozofii). Wśród jego wielu bezpośrednich uczniów są aktualnie działający w różnych środowiskach, aktywni naukowo profesorowie i docenci. Jest jednym z głównych współtwórców lubelskiej szkoły filozoficznej, powstałej w latach pięćdziesiątych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Walnie przyczynił się do ukształtowania kompetencji i samoświadomości metodologicznej tej szkoły.

Chętny zawsze do współpracy i pomocy w zakresie swych specjalności, brał czynny udział w różnych przedsięwzięciach, konferencjach i sympozjach naukowych, także – wielokrotnie – za granicą (odczyty w Niemczech, we Włoszech).

Lublin, 15 stycznia 1986 r.